

Sterk Werk | Kortgeschoold + chronisch ziek:

probeer dan nog maar eens te dromen van die mooie job

Waarom we deze podcastreeks met de wereld willen delen?

Omdat het hoog tijd is om de negatieve beeldvorming van mensen die langdurig werkzoekend zijn te doorprikken. Omdat de focus moet verschuiven van 'eigen schuld, dikke bult' naar de structurele problemen die onze arbeidsmarkt zo afstandelijk maken voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities. Zij krijgen veel te weinig kansen op een duurzame tewerkstelling. Er heerst met andere woorden jobkansarmoede en dat moeten we bespreekbaar maken.

De harde realiteit

In aflevering acht brengen we een bezoek aan het hoofdkwartier van PVDA, waar Vlaams parlementslid **Kim De Witte** de getuigenis van **Christel** te horen krijgt. Op haar zestiende begon ze schoolmoe in een schoenfabriek te werken. Al snel kreeg ze te horen dat ze jeugdreuma had, een chronische aandoening die voor heel wat belemmeringen en ongemak zorgde – en nog steeds zorgt – in haar leven, en dus ook op de werkvloer. Na elf jaar kreeg Christel haar ontslag nadat ze voor het eerst echt was uitgevallen omwille van gezondheidsproblemen. Ze belandde in een depressie – iets wat haar later nog meer dan eens de dieperik zou insleuren.

Na de schoenfabriek ging Christel aan de slag in de vleesindustrie. Het zware werk in de koude temperaturen in combinatie met artrose was niet houdbaar op lange termijn. Ze viel opnieuw uit met fysieke en mentale problemen, maar ging vervolgens toch weer aan de slag als keukenmedewerker. Tot haar lichaam opnieuw stop zei. Na een ongelukkige val met een verbrijzelde schouder tot gevolg, werd ze middenin haar revalidatie door de adviserend arts opnieuw arbeidsgeschikt verklaard. “Met één arm kan je ook gaan werken”, klonk het. Christel kreeg overal het deksel op de neus. Ze moest maar eens terugkomen wanneer ze volledig hersteld was. Uiteindelijk vond ze werk in een zuivelwinkel, maar de artrose was intussen zo ver gevorderd dat ze ook deze job niet lang kon volhouden. In onderling akkoord nam ze afscheid van het werk.

Bij SAAMO Gent engageert ze zich nu in een groepswerking waarin samen gezocht wordt naar jobs op mensenmaat. Zelf durft ze niet meer luidop te dromen van werk dat binnen haar mogelijkheden past. Ze is bang om haar vangnet te verliezen wanneer ze haar hoofd boven het maaiveld zou uitsteken. Opbouwwerker **Sofie** herkent de angst die bij veel mensen leeft. Ze ziet hoe ontmoedigd mensen zijn, hoe weinig ze nog geloven in hun eigen kunnen en hoeveel drempels er overwonnen moeten worden om aangepast werk te vinden, zeker wanneer iemand zich op het kruispunt van bijvoorbeeld kortgeschoold, chronisch ziek en 50-plus bevindt. Ze roept beleidsmakers op om na te denken over een degelijk kader om mensen – los van hun statuut – opnieuw te laten proeven van werk, op maat van wat ze aankunnen, zonder schrik te moeten hebben om hun basis te verliezen.

Meer weten over Sterk Werk?

Extra duiding bij de projecten vind je hier: [Sterk Werk - SAAMO](#)

Voor een overzicht van de podcast kan je hier terecht: www.samvzw.be/sterkwerkpodcast

Transcriptie aflevering 8: Kortgeschoold + chronisch ziek: probeer dan nog maar eens te dromen van die mooie job

Fijn dat je luistert naar Sterk Werk, de podcast die jobkansarmoede bespreekbaar maakt en de negatieve beeldvorming rond langdurige werkloosheid doorprijkt.

Lynn

Welkom in een nieuwe aflevering van Sterk Werk, deze keer vanuit het hoofdkwartier van PVDA in Brussel. Wie zit hier aan de tafel? Stel jullie eens voor.

Christel

Ik ben Christel, ik ben 58 jaar. Ik kom eigenlijk uit de parel van het Pajottenland: Gooik. En ik ben sinds een jaar of zeven woonachtig te Gent.

Sofie

Ik ben Sofie Claeysens. Ik werk bij SAAMO Gent in de Gentse wijk Rabot.

Kim

En ik ben Kim de Witte. Ik ben volksvertegenwoordiger voor de PVDA in het Vlaams parlement, Commissie Werk.

Lynn

Dankjewel. Ja, Christel, ik ga graag terug naar jou. Neem ons eens mee in jouw verhaal.

Christel

Ik ben op mijn 16 jaar beginnen werken omdat ik de school moe was. Naar mijn zin presteerde ik niet genoeg op school om te blijven volhouden. Kort daarna ben ik beginnen werken. Zes maanden daarna ben ik ook te weten gekomen dat ik een jonge vorm van artrose had. Ik ondervond veel hinder op het werk door mijn artrose. Ik heb elf jaar in een schoenfabriek gewerkt. Ik werd daar getimed om naar het toilet te gaan, of om eender wat te doen. Het moest allemaal zo snel mogelijk. Ik heb er uiteindelijk elf jaar gewerkt. Van die elf jaar ben ik drie weken thuis gebleven met een ontsteking aan mijn knie. Tijdens dat hele ziekteproces heb ik geen arbeidsgeneesheer gezien. Niemand. Maar ik heb wel mijn C4 gekregen. Dat was het besluit van de werkgever zelf. Hij gaf aan dat ik door die ontsteking niet meer kon meewerken aan het tempo dat zij verwachtten van de werknemer. En dat vind ik er wel spijtig aan.

Lynn

En hoe is je pad dan verder gelopen?

Christel

Ik heb even op de mutualiteit gestaan. Van de mutualiteit ben ik overgegaan naar het stempelen. Ik moest terug solliciteren. En het solliciteren ging moeilijk. Ik zat toen in een heel zware depressie. Ik zat met zoveel problemen die eerst moesten opgelost geraken. Maar dan ben ik in de vleesindustrie terechtgekomen. En dat was een toffe bende. Ik werkte alleen als vrouw tussen een twintigtal mannen. Ik heb daar echt plezier gehad, dat was een toffe job. Mocht het kunnen, ik doe dat meteen terug. Maar door mijn gezondheid - artrose en koude temperaturen, dat matcht niet echt -, kon ik die job ook niet meer doen. Het waren heel zware dagen. Dat was zes op zeven dagen werken. Zeker in de zomer, met de barbecues, werkten we van 's morgens vroeg tot 's avonds laat. Maar ik had ook nog mijn huishoudelijke taken. Dat heeft een tijd geduurd, tot mijn lichaam zei: "Hier stopt het." De vermoeidheid leidde tot een nieuwe depressie. Ik ben terug op de mutualiteit geraakt.

Er speelden ook privéproblemen mee. Mijn schoonmoeder moest een kankerbehandeling ondergaan, maar daar had ze de financiële middelen niet voor. Ze zijn bij ons terechtgekomen om financieel bij te springen. Ik werkte zelf niet, dus wij moesten rondkomen van één loon, aangevuld met een kleine uitkering van de mutualiteit. Dat bracht ons zelf in grote problemen. En zo ben ik terug in een depressie geraakt.

Ik ben er bovenop gekomen. Toen was ik 38 jaar. Ik ben toen anderhalf jaar als keukenmedewerker aan de slag geweest. Maar dat was ook een heel belastende job. Mijn artrose speelde weer op. Ik had moeite om de borden te dragen, omdat mijn vingers niet mee wilden. Daarom ben ik er mee gestopt.

Daarna heb ik drie jaar in een zuivelwinkel gewerkt. Maar ook dat heb ik, in overleg met de werkgever, moeten stoppen. De artrose had zodanig zwaar zijn tol geëist, dat ik een knieprothese moest krijgen. Daardoor was mijn been anderhalf jaar lang verlamd. Dat vroeg op zich al heel wat inspanning. Ik kon toen echt niet inschatten wanneer ik opnieuw zou kunnen werken. Toen ben ik slecht gevallen, met een verbrijzelde schouder als gevolg. Ik was nog maar vier maanden in revalidatie, toen ik van de adviserend geneesheer de melding kreeg dat de mutualiteit werd stopgezet en ik opnieuw moest gaan werken. "Zelfs met één arm is er altijd werk te vinden."

Dat was voor mij een heel moeilijke periode. Ik moest gaan solliciteren. Maar de werkgever zag op voorhand al dat ik minpunten had. "Kom later eens terug, als je gerevalideerd bent". Het is heel moeilijk om werk te vinden als je een zwakke gezondheid hebt.

Lynn

Als je hoort dat een adviserend arts zegt: "Met één arm kun je ook gaan werken" ....?

Kim

Ik vind dat heel straf, die verhalen. Er altijd opnieuw mee geconfronteerd worden: dat is absurd, eigenlijk. Dit te horen, ik vind het absurd. Op die manier maken we mensen eigenlijk kapot en maken we werk kapot in onze samenleving. Helaas is Christel niet alleen. Er zijn veel gelijkaardige verhalen van mensen die kapot gemaakt worden op het werk. Er zijn steeds meer mensen die uitvallen. En de mensen die uitvallen, worden bijna niet betrokken. Het enige wat telt, is de economische rendabiliteit van je werk.

Maar werk is veel meer dan dat. De mens realiseert zich in zijn werk. Dat is emancipatie, dat is realisatie. Je wordt mens in het werk dat je doet. Wat ik straf vind aan dit verhaal: met één arm moet je eigenlijk ook werk krijgen.

Lynn

Het modewoord in het beleid is: maatwerk, maatwerk, maatwerk, ... Je hoort het overal. Maar als je in de realiteit gaat kijken, blijkt het nog steeds vooral maatwerk te zijn voor de makkelijke profielen. Mensen die echt beperkingen hebben, die ook nog steeds een fundamenteel recht op werk hebben, maar dat absoluut niet gerealiseerd zien... Wat doet PVDA met maatwerk? Hoe ziet dat er voor jullie uit?

Kim

Als ik u een beetje mag tegenspreken: ik denk dat het eerste ordewoord activering is. Iedereen moet actief zijn. En dat is het punt. En daarop gaat men door. Activeren, activeren, activeren. Of wat je doet jou als mens beter maakt, of dat jou dat als mens kapot maakt, dat is eigenlijk helemaal niet relevant. Daar zijn zelfs geen statistieken over. En de statistieken die er zijn, worden betwist. Het aantal langdurig zieken is gewoon verdubbeld op 10 jaar tijd. Er is een explosie van mensen die uitvallen en daarover is bijna geen maatschappelijk debat.

Daarnaast is er inderdaad de kwestie van maatwerk, maar dat is een beetje zoals het pensioendebat. Ze zeggen: "We zullen zorgen voor waardig werk." Maar in de feiten gebeurt het niet. In de feiten zijn er geen mechanismen die werkgevers daar rond responsabiliseren.

En voor ons, als PVDA, is dat een structureel probleem. Dat is niet louter persoonlijk. Want als werkgever heb je vaak ook niet veel keuze. Je zit in een concurrentiële omgeving. Je moet je mensen beter uitbuiten dan je collega, want anders mis je het gevecht, of zul je het in elk geval niet winnen. Dus voor ons is het een structureel probleem. We moeten een samenleving creëren waar werk centraal staat, waar natuur centraal staat, en waar er een andere logica is, waar die winstlogica vervangen wordt door een andere logica. Dat lukt natuurlijk niet van vandaag op morgen. Maar dat debat is wel fundamenteel. Want we gaan volle bak de dieperik in met de hele samenleving.

Lynn

Sofie, binnen SAAMO zijn er veel mensen met verhalen zoals Christel. Waar liggen hun drempels?

Sofie

Mensen geven aan dat ze vaak wel geschikt zijn om allerhande vrijwilligerswerk te doen, maar dat er, als ze op zoek gaan naar werk, toch verschillende drempels in de weg staan. Dan blijken ze ineens niet meer te voldoen. Ze spreken de taal niet voldoende, of hebben niet voldoende ervaring, of hebben niet voldoende diploma's. Er duiken allerlei drempels op waardoor ze niet aan die job geraken. Vanuit onze groepswerking hebben we daar een aantal aanbevelingen rond gedaan.

Het grootste deel van de mensen uit onze groepswerking heeft een slechtere gezondheid. Ze staan op invaliditeit, ofwel op FOD ofwel op mutualiteit. Zij geven aan: "We willen eigenlijk gewoon een kans krijgen. We willen wel werken, maar we krijgen niet de kans om te werken, want voor ons zijn heel veel aangeboden jobs gewoon niet haalbaar". We merken dat er heel veel openstaande vacatures zijn maar dat mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt nog niet over een aantal kwaliteiten beschikken.

Wat mensen ons nog zeggen, is dat ze niet meer in een 'als-als-dan-project' willen stappen. Want dat komt ook veel voor. Dan moeten mensen eerst nog een vorming volgen, of eerst nog Nederlandse les volgen, of eerst nog een stage van een jaar, ... en dan zal die job zich wel aanbieden. Maar de jobs die zich aanbieden, blijken dan enkel misschien tijdelijk haalbaar, waarna soms een uitval volgt, of zijn sowieso niet haalbaar. De stage was misschien aangepast, maar de job die zich daarna aanbiedt, is dan ineens aan 80 of 100 procent. Dat is voor de mensen niet haalbaar.

We zien eigenlijk een exclusieve arbeidsmarkt met vacatures die zich aanbieden, maar geen inclusieve arbeidsmarkt waar mensen een kans krijgen.

Geen 'als-als-dan-project', dus geen wachtkamer tot mensen wel voldoen, maar onmiddellijk een haalbare kans op maat van hun talenten en mogelijkheden.

Lynn

Hoe zou dat er voor jou uitzien, een job die naar jouw mogelijkheden is gekneed? Wat zie jij jezelf doen?

Christel

Het vrijwilligerswerk: daar voel ik me het gemakkelijkste aanvaard. In tegenstelling tot een werkgever: daar moet je altijd aan alles voldoen. Je moet je 100% kunnen geven voor hen. Terwijl je bij vrijwilligerswerk een beperkt aantal uren werkt en je ook niet elke dag werkt, bijvoorbeeld maar één of twee dagen per week, en misschien twee of drie uur per dag. Het is meer afgestemd op je gezondheid. Feit is wel: het vrijwilligerswerk is overal gratis. Maar als ik wil gaan werken: hoe zit dat dan? Ik heb nu een invaliditeitsuitkering, maar als ik wil gaan werken: wat is dan het geschikte barema? Of waarop kan ik vertrouwen om mijn inkomsten te vrijwaren, zodat ik wel mijn medische kosten kan blijven betalen? Want ik weet dat mijn gezondheid slechter en slechter wordt. Ik heb meer en meer hulpmiddelen nodig om mij te verplaatsen en daar hangt een groot kostenplaatje aan vast. Maar als ik ga werken en ik kan mijn werk maar een maand volhouden, verlies ik dan alle rechten van mijn invaliditeit, of blijft mijn invaliditeit gelden?

Lynn

Er leeft heel veel angst bij mensen die in uitkeringsstelsels zitten: "Wat als ik mijn nek uitsteek en het lukt mij niet, wat gebeurt er dan met mij? Ben ik dan nog slechter af dan ervoor?" Ik denk dat dat veel mensen bijna dwingt in een soort freeze, waardoor ze niets durven. En daar is heel weinig transparantie over. Kan jij daar iets meer duiding over geven?

Kim

Dat hangt eigenlijk heel veel af van het statuut dat je hebt. Als je erkend bent als invalide, en er is een percentage opgeplakt, en dat is 'geconsolideerd', zoals men dat noemt, dan verandert dat niet veel. Maar voor heel veel mensen is dat natuurlijk niet het geval. Voor veel mensen is er ergens een bepaald probleem. En dan zegt men: "We zullen wel voor aangepast werk zorgen." Maar als er geen officiële erkenning van arbeidsongeschiktheid voor zoveel procent is, dan is het werk hernemen als dusdanig min of meer een bewijs dat je wel activeerbaar bent.

En daar zit heel de knoop. Er zou een soort van kentering moeten komen op dat vlak, waarbij duidelijk gezegd wordt dat elke arbeid die wij hebben, dat we die respecteren, dat we zorgen dat dat duurzame arbeid is. En dan kunnen we stap voor stap opbouwen.

Lynn

Wat betekent dat voor jou: duurzame arbeid?

Kim

Bij 'duurzaam' moet je eigenlijk echt vertrekken van de persoon zelf en moet er een degelijk inkomen tegenover staan. Dat is heel belangrijk. En dus daar zitten wij op een arbeidsmarkt die op dat vlak steeds meer mensen uitsluit. En de mensen die uitgesloten zijn heel weinig

probeert op te vangen. Bekeken vanuit een collectieve rationaliteit is dat absurd. Want we hebben net arbeid nodig, en we maken ze steeds verder kapot.

Er moeten echt andere statuten komen en een responsabilisering van de werkgever. Als jij iemand in dienst neemt die zich in een bepaalde staat bevindt, en die persoon gaat vervolgens weg in een slechtere staat, dan heb je slecht werk geleverd. En dus moeten daar regels rond komen, zodat dat niet kan. Je moet zorgen voor je werknemers, en zeker voor werknemers met een beperking.

Lynn

Jullie pleiten voor een langere periode van gewaarborgd loon.

Kim

In Nederland bijvoorbeeld heb je 2 jaar gewaarborgd loon. Dus als jij werknemers hebt die uitvallen, dan betaal je twee jaar een loon. In België is dat één maand, en daarna moet de sociale zekerheid daarvoor opdraaien.

Lynn

Maar jullie willen niet per se twee jaar, dacht ik gelezen te hebben?

Kim

Zes maanden.

Lynn

Ok. En jullie willen eigenlijk ook dat, als iemand wel op mutualiteit valt, die uitkering hoger is dan wat die nu is.

Kim

Ja. En een ander punt is dan de statuten van mensen die -zoals je zegt- effectief ziek zijn. Dat ook de kosten -want ziek zijn is vaak ook heel duur- worden terugbetaald. Bijvoorbeeld de kosten van een psycholoog voor de ontelbaar veel mensen met een burn-out. Nu is dat niet het geval. Dat de ziekte erkend wordt. Christel beschreef dat ze heel veel artrose heeft en nog een aantal jobs gedaan heeft waardoor de artrose is toegenomen. Dus we vragen erkenning van een aantal ziektes als beroepsziekte. Er zijn bijvoorbeeld heel veel ververs waar ik mee gebabbeld heb, of metaalarbeiders, die duidelijke ziektes hebben gekoppeld aan hun beroep. En dat is allemaal niet erkend. Dat is eigenlijk tamelijk schandalig, dat dat niet erkend wordt. Want als er heel veel mensen zo zijn, dan is het duidelijk dat dat daarmee te maken heeft.

Lynn

Christel, dat is wel een rode draad in jouw verhaal: de jobs die jij hebt opgesomd, zijn fysiek allemaal heel zwaar. Hoe was dat voor jou? Hoe heb je dat ervaren?

Christel

Zolang de gezondheid mee viel, ging dat nog tamelijk goed. Maar dat verslechterde door de jaren heen. Ik word ouder en bij artrose is het probleem dat het kraakbeen verdwijnt. Al je gewrichten worden dus immobiel. Je gaat van de ene fase naar de andere. En uiteindelijk denk je van toch nog een beetje sociale contact te kunnen behouden. Maar op het einde val je zonder sociale contacten, zonder iets. En probeer maar eens je dag in te vullen als je geen sociale contacten hebt. Want tussen vier muren zitten is niet plezierig. Dag in, dag uit. Je geraakt zelf heel geïsoleerd. Maar ja, we moeten verder.

Lynn

En wat is dan de kracht geweest voor jou om bij een organisatie als SAAMO te belanden?

Christel

Gewoon: de sociale contacten. Omdat je op de werkvloer sociale contacten hebt met iedereen. Meestal werk je niet alleen. En dat is heel moeilijk te aanvaarden. Je zoekt ergens naar plaatsen waar je toch een minimum aan sociaal contact kunt houden, omdat dat voldoening geeft aan je dag.

Lynn

Sofie, wat zie jij nog gebeuren? Voor de mensen die bij jullie belanden: wat is de meerwaarde?

Sofie

Door mensen samen te brengen, door over hun situatie te praten, merken we dat het mensen ook wel helpt. Inderdaad, zoals Christel zegt: dat sociaal contact is het eerste. We horen het ook van onze medewerkers 'Algemene diensten'. Die zeggen: "We kunnen praten met bewoners, we hebben collega's waar we kunnen tegen praten, we krijgen appreciatie van buurtbewoners want zij zien wat we doen in de wijk." Dus dat helpt.

En ook: doordat iedereen in de groepswerking een stuk over zijn situatie kan praten, en dan samen mee gaat nadenken over wat een oplossing zou kunnen zijn voor ons, merk je dat mensen er weer wel in gaan geloven. En dat ze wel dingen willen doen. Het moet alleen wel haalbaar zijn. Ze willen verantwoordelijkheid nemen, engagement opnemen. Ze willen iets betekenen. Het doet iets voor hen, voor hun identiteit.

Lynn

Wat jullie nog missen, zijn beleidsmakers die er ook in geloven.

Sofie

Ja. En vooral dan geloven in het feit dat mensen willen werken. Het zijn de mensen zelf die aan ons gevraagd hebben: wij willen een echte job. Wij willen werken. Terwijl we in de media niets anders horen dan 'sanctioneren' en harde praat: "Als we ze verplichten, dan zal het wel lukken". Maar daar geloof ik persoonlijk niet zo sterk in. Ik vind dat je mensen de ruimte

moet geven. Dat is zoals een plantje: dat moet groeien in goeie potgrond. Dat gaat niet op een blote steen groeien.

En ik denk dat als er de goesting is van mensen om te werken, dat je dat dan maximaal moet ondersteunen. En dat is ondersteunen op de werkvloer, kansen geven maar ook ondersteunen bij die zware rugzak die mensen soms hebben.

Lynn

Die stigmatisering vandaag: hoe ingrijpend is dat effect op mensen, denk je?

Kim

Heel ingrijpend, denk ik. Want mensen worden dan voorgesteld als profiteurs, als mensen die niet willen werken, en die, zoals men zegt, op de kap van de samenleving willen leven, terwijl dat helemaal niet klopt. In de regel willen mensen werken, willen ze -en ik vind het heel goed, zoals Christel het zegt - sociaal contact. Dat is uiteraard fundamenteel voor elke mens.

Het probleem ligt bij het werk. Dat is het hoofdpunt. Wij moeten zorgen voor goed werk, zeker voor mensen met een beperking, een kwetsbare groep. Maar eigenlijk voor iedereen.

En goed werk, wat is dat dan? Dat is werk met een draagbare werkdruk, een veilige werkomgeving, met een eerlijk loon, en met een interessante inhoud, waar je jezelf in kan ontwikkelen, waar je voelt dat je iets goed doet ook. En dat is eigenlijk het probleem: er is veel te veel werk dat niet goed is, dat echt gebaseerd is op uitbuiting, waar mensen uitgeperst worden als citroenen en dan gewoon weggegooid als vuil. Daar zit de knoop. En helaas is daar eigenlijk gewoon geen maatschappelijk debat over. Dat wordt niet toegelaten.

Lynn

Nochtans: vanuit de projecten Sterk Werk wordt dat echt geprobeerd. Er wordt een definitie van duurzaam werk naar voor geschoven die inpikt op wat jij net ook zei. Er moeten goede arbeidsomstandigheden zijn, er moet een eerlijk loon zijn, het moet rechten opbouwen: dat is heel belangrijk.

In een andere aflevering zei een ervaringsdeskundige: "Het is eigenlijk pas bij het Sterkwerkproject dat iemand aan mij heeft gevraagd: wat wil jij eigenlijk graag doen?" Dus bij al die activeringstrajecten waar die persoon heeft ingezet, heeft niemand dat gevraagd. Dat mensgerichte, dat mensgeoriënteerde: dat zijn we precies helemaal kwijt.

Want dat wil ik ook nog vragen: de werking van bijvoorbeeld de VDAB, hoe kijk je daarnaar? Hoe loopt dat vandaag en hoe zou het moeten?

Kim

Ik denk dat die mensen zelf echt hun best doen. Ik ken veel van die consultants. Maar globaal wordt er op die dienst bespaard: 400 mensen die daar wegvloeien. Terwijl die veel meer werk krijgen. Dus je krijgt ook daar dan een soort van onhoudbare werkdruk.

En heel de filosofie is gericht op zoveel mogelijk cijfers halen, mensen activeren, en het zijn de cijfers waar je wordt op afgerekend. Terwijl het niet gaat over cijfers. Het gaat over mensen. Het gaat over duurzaam werken. Maar zij die daar ook slachtoffer van zijn, zijn die medewerkers van de VDAB zelf, die dat zien, die dat voelen. En die zeggen: “Maar dit is geen duurzame manier van mensen aan het werk helpen.”

Lynn

Nog een nood die ik hoor vanuit projecten als Sterk Werk is: die goede langdurige begeleiding. En als je dan gaat kijken naar het veld van arbeidsbemiddeling: dat is gewoon een vermarkt gegeven. Dat is één grote concurrentiestrijd om fondsen en budgetten. Dat kan toch niet goed lopen?

Kim

Helemaal akkoord. Het zou een publieke dienst moeten zijn om mensen aan werk te helpen. En werk is een fundamentele behoefte, zoals gezondheidszorg, zoals onderwijs. We moeten zorgen dat mensen werk hebben en mensen die geen werk hebben, moeten we werk geven. Ik ben helemaal voor activering, maar op een correcte manier. En nu is heel de filosofie omgekeerd, dat zit helemaal fout.

Sofie

Om Lynn misschien nog even aan te vullen: we hebben ook een Comité voor Werk opgericht in aanloop naar onze Buurten Zonder Langdurige Werkloosheid. We zitten dus ook onder andere met mensen van de VDAB rond de tafel. En zij geven ook aan dat bijvoorbeeld het buurtgerichte ook wel een invalshoek kan zijn. Als je nabij bij mensen staat, als je mensen goed kent, dan kan je ook veel meer inspelen op die hulpverleningsbehoeften, op sociaal welzijn. Werken met vertrouwenspersonen, waardoor mensen wel toegeleid geraken. Ook heel het outreachende: dat is ook iets dat ze in ons Comité van Werk aangegeven hebben. Dat is ook één van die pijlers die wij in dat duurzaam werk mee ingeschoven hebben.

Lynn

Ik wil nog eens teruggaan naar Christel. Je mag even dromen. Stel, je hebt die betaalde job. Hoe ziet jouw werkdag eruit? Wat voor ondersteuning heb jij nodig om volwaardig volgens jouw mogelijkheden te kunnen werken?

Christel

De eerste voorwaarde zou zijn: al de beperkingen aanvaarden als werkgever. Dat doet veel meer, in tegenstelling tot wanneer je een druk krijgt dat je zoals een gewone persoon moet werken, terwijl dat dat niet lukt. Die erkenning zou bij de werkgevers echt naar boven moeten komen.

Want uiteindelijk blijven we altijd dezelfde persoon. En we hebben al een stempel van de beperking. Als de werkgevers daar nog eens een extra druk opleggen, is het heel moeilijk om te blijven volhouden dat de wil er wel is, maar dat het lichaam niet mee wil. En jij doet je

uiterste best, maar als er van de andere kant geen aanvaarding is, dan zitten we nog altijd in hetzelfde schuitje.

Lynn

Mijn vraag aan jou was eigenlijk echt om een beetje te dromen, los van al die complexe dingen. Hoe zou zo'n dag, hoe zou zo'n werkweek er voor jou dan uitzien? Wat zie jij jezelf doen? Al is het maar een paar uur per dag, want daar gaat het juist om. Wat zou maatwerk voor jou betekenen?

Christel

Maatwerk zou voor mij betekenen: terug weer die sociale contacten. Dat je je echt terug buitenshuis kunt verplaatsen. Je hebt weer meer mogelijkheden. Je gaat jezelf ook beter voelen, simpelweg omdat je buiten je vier muren komt. Als je langdurig ziek bent, zijn de meeste van je vrienden weg, gaan werken. Zij hebben geen tijd 's avonds, want ze hebben hun huishouden. Je blijft altijd in je isolement. En met sociale contacten heb je dat niet. Je kunt zo ver dromen als je wil dan, en je kunt ook dromen proberen te realiseren dan.

Nu heb je altijd die beperkingen. Je kunt dromen, maar je kunt ze niet realiseren. Want sommige dromen zijn zodanig kostelijk dat je 't gewoon niet in extra bijdrages kunt doen. En ja, dat houdt dromen soms stil.

Lynn

Ja, dat begrijp ik.

Als beleidsmakers al die regelgeving opstellen: hoe ver staan die dan van die realiteit? Hebben die dan zelf al eens geprobeerd om heel dat pad af te leggen: ik val ziek, en wat nu? Wordt dat gedaan? Moeten jullie dan ook sowieso de proef doen: Hoe vind ik hier nu eigenlijk mijn weg? Hoe kom ik aan informatie? Wie heeft die informatie? Heel dat kluwen: is daar een helder zicht op?

Kim

Ik vrees van niet. In heel veel domeinen worden er helaas allemaal regels gemaakt. Diegenen die ze maken worden daar nooit mee geconfronteerd. Dat is een groot democratisch probleem. Dat is ook de reden waarom wij zeggen: "Wij willen eigenlijk veel meer gewone mensen in die parlementen die zo'n dingen meemaken." Die kunnen veel betere regels maken en die kunnen daar daarna veel beter over waken. Dus, ik vrees van niet.

Als een parlamentslid ziek wordt, behoudt die gewoon zijn loon. Onder druk van ons hebben ze daar een klein beetje aan zitten bijschaven. Maar goed, die behoudt nog altijd veel te veel loon. En die krijgen sowieso ook al veel te veel loon. Dus je zit daar in een zeer geprivilegieerde situatie. En je maakt dan allemaal regels voor mensen waar je zelf niks van voelt. Dat is dus een groot probleem: de complexiteit. En het zou goed zijn dat daar veel meer hulp is ook.

Het tweede is dat er in het geheel van de arbeidsmarkt ook best een arbeidsduurvermindering komt. Er zijn veel projecten geweest: recent nog in IJsland, in Schotland, in Spanje.

Lynn

De 30 urenweek bedoel je, hé?

Kim

De 30 urenweek. Dat is dus eigenlijk minder uren voor iedereen, waardoor de werkdruk globaal draaglijker wordt. De groeiende productiviteit -die blijft groeien, jaar na jaar, dat is enorm hoe die blijft groeien, en nu krijgen we al die artificiële intelligentie er nog bij- kan dan gebruikt worden, en omgezet in meer rust voor mensen en meer tijd voor cultuur.

Lynn

Maar voor de doelgroep waar we het hier over hebben, is een 30 uren week ook nog te veel, veel te veel te veel. Dus eigenlijk zou bij wijze van spreken 2 uur per dag, 3 dagen per week, zoiets, ook haalbaar moeten kunnen zijn zonder progressieve tewerkstelling. Het woord zegt het zelf al: ze verwachten eigenlijk van mensen dat er progressie is, en dat je groeit liefst naar 100%. Maar wat met mensen voor wie bijvoorbeeld de eindhalte is?

Kim

In mijn visie moeten we daar dan van vertrekken. Als dat voor de mens in kwestie de beste manier is om actief te blijven, dan moet dat perfect kunnen. Heel de logica om permanent verder te pushen naar meer activering, moet verdwijnen. Dat is onze visie.

Ik ben lang actief geweest bij de vzw Eva, emancipatie via arbeid. Hier in Brussel, in Schaarbeek, doen die veel zo'n projecten. En ik vond het heel mooi, en ben dus helemaal akkoord met wat Sofie zegt over de betrokkenheid in de wijk, bij de mensen.

Maar de frustratie die ik wel had, is dat dat allemaal in de marge is. Je hebt een hele grote groep die daar buiten valt. En dus moeten we, mijn inziens, op die twee sporen vooruit gaan: specifiek voor die groep en specifiek voor de brede werkende massa.

Lynn

Voor deze podcastreeks willen we toch die doelgroep van mensen voor wie de norm veel te ver weg ligt van hun realiteit een platform geven. Dus we willen daar eventjes op focussen. En ik kijk graag nog eens naar Sofie. Als iemand gewoon in werkloosheid zit, dan gaat het eigenlijk niet, om te zeggen: ik werk twee uur, gedurende drie dagen, of zo.

Sofie

Neen, en ik denk dat het echt veel mensen zou kunnen helpen om zicht te krijgen op hun eigen kunnen. Want wij merken echt dat mensen geen vertrouwen meer hebben in hun eigen kunnen. Dat ze zelfs zeggen: "Wat kan ik nog?" Door de slechte ervaringen, misschien door de grote rugzak die ze hebben, zien ze het niet meer.

En het helpt mensen om inderdaad wat structuur te krijgen in een week, door een keer ergens naartoe te kunnen, op vastgestelde tijdstippen, door iets te kunnen betekenen. Dat opent een raam voor mensen: a window of opportunities. Als je dat goed gaat ondersteunen, zie je die mensen echt groeien. Ze krijgen dan plots toch zelfvertrouwen en nemen kleine stapjes naar het hoogst haalbare. En dat hoeft voor mij geen voltijdse of halftijdse tewerkstelling te zijn, of volle dagen werken. Maar ik denk wel dat het feit dat die mensen terug in zichzelf geloven en een bepaalde zekerheid hebben waarop ze kunnen terugvallen, zoals een statuut of een inkomst, genoeg is om hun perspectief wat open te trekken. Dat zou voor mij al een super verbetering zijn.

En ook: een hele andere manier van kijken naar mensen. Die kunnen iets betekenen, maar je moet ze gewoon de kans geven. Ze verdienen dat gewoon.

Lynn

Christel, is er iets dat je nog wil vertellen aan degene die luistert of die zal luisteren naar deze podcast, vanuit jezelf, over werk, over hoe je de toekomst graag zou zien?

Christel

Geef de moed niet op. Blijf knokken. Ooit zal er misschien toch een keer een moment komen, is het niet voor ons, misschien voor later, dat er toch rekening gehouden wordt, met het menselijk bestaan zelf. Dat is nu voor mij het belangrijkste punt.

Lynn

Dankjewel. Sofie?

Sofie

Ik ben aan het nadenken... Wat ik vooral wil meegeven, is echt vooral: kansen creëren. En niet alleen in de marge, maar echt op alle werkvloeren. Toch misschien wat werkgevers verplichten en overheden verplichten om die arbeidsmarkt toegankelijk te maken voor iedereen zodat mensen er wel kunnen aan deelnemen. Inclusief.

Kim

Ik denk dat het goed is om Christel eens uit te nodigen in de Commissie Werk. We moeten de verhalen die er zijn veel meer brengen. En zoals Christel zegt: "Ik wil dingen doen, ik heb dat nodig voor mijzelf. En ik wil ook nog actief zijn." Het probleem zit niet daar. Het probleem zit bij alle mechanismen die verhinderen dat ik met de capaciteit die ik nog heb iets kan doen. Dat is wel een heel, heel belangrijke boodschap. Zo laten we heel veel talent links liggen. En dat is heel jammer. We hebben die mensen nodig, en die mensen hebben de samenleving nodig en hebben goed, duurzaam werk nodig.

Lynn

Dank jullie wel allemaal.